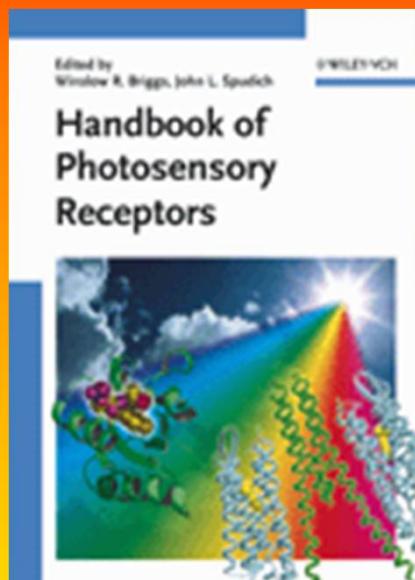

1) Úloha červeného světla a fytochromů ve vývoji a růstu rostlin

- a) Vlastnosti a lokalizace fytochromů
- b) Reakce rostlin zprostředkované fytochromy
- c) Ekologické funkce fytochromů
- d) Buněčný a molekulární mechanismus funkce fytochromů

Briggs WR, Spudich JL (eds) (2005)
Handbook of Photosensory
Receptors, Wiley-VCH

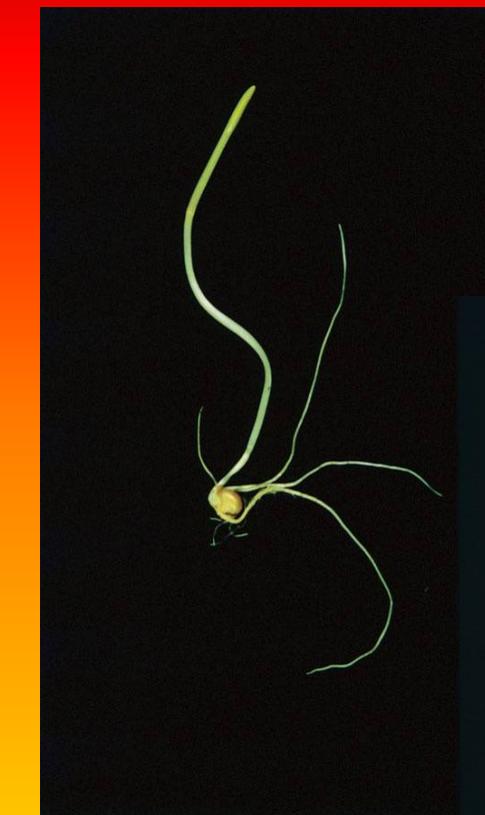

Schäfer E, Nagy F (eds) (2006)
Photomorphogenesis in Plants
and Bacteria, 3rd ed., Springer

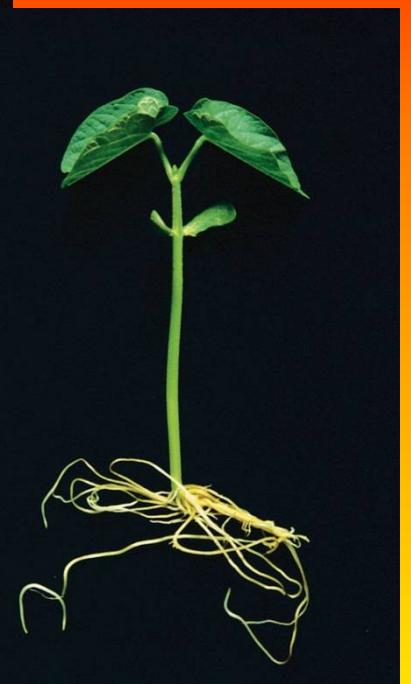
Smith H (2013) Plant and
Light Development.
Butterworth-Heinemann

Růst ve tmě
(etiolizovaný růst, skotomorfogeneze)

„Skoto“ = tma

Růst na světle
(fotomorfogeneze)

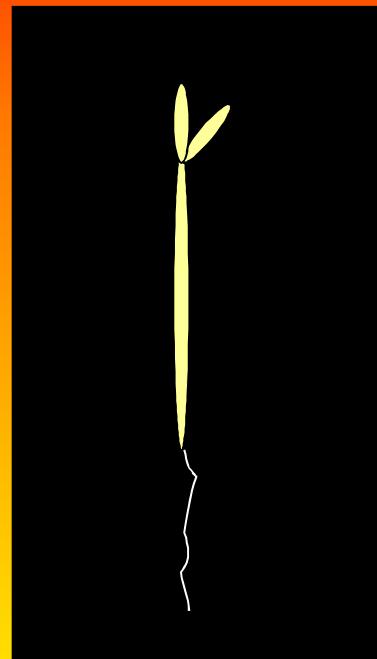

Fotomorfogeneze

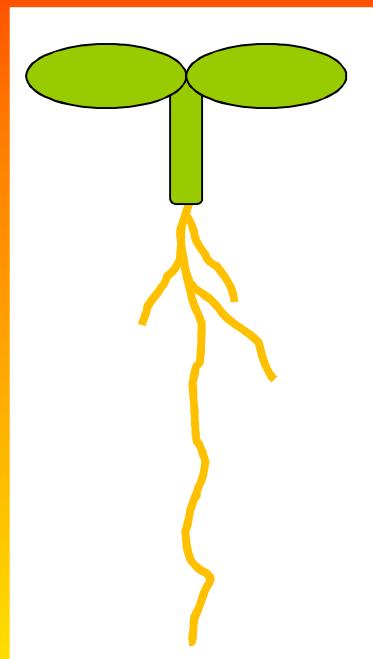
Proces, při kterém světlo jako signál změní vývoj rostliny tak, aby mohla pro svůj další růst využít světlo jako energii.

(Světlo je zdrojem informace pro adaptaci růstu a vývoje k prostředí)

Tma

Světlo

Základní fotomorfogenické reakce:

- inhibice prodlužování
- stimulace syntézy chlorofylu
- stimulace růstu listu

Při fotomorfogenezi je světlo zachycováno pigmenty, které jsou součástí **fotoreceptorů**:

- červeného světla: **fytochromy A až E (phytochromes)**
- modrého světla a UV-A: **kryptochromy, fototropiny (cryptochromes, phototropins) a LOV-domains/F-box proteiny:**
 - ZTL (ZEITLUPE, německy „zpomalený pohyb“)
 - FKF1 (FLAVIN BINDING, KELC REPEAT, F-BOX PROTEIN 1)
 - LKP2 (LOV KELCH PROTEIN 2)
- UV-B: **UVR8 (UV RESISTANCE LOCUS 8)**

Update 2020

Liu H et al. (2020) Journal of Integrative Plant Biology 62: 1267-1269

a) Vlastnosti a lokalizace fytochromů

Fytochrom = proteinový pigment modré barvy identifikován v r. 1959

Reakce rostlin indukované fytochromy:

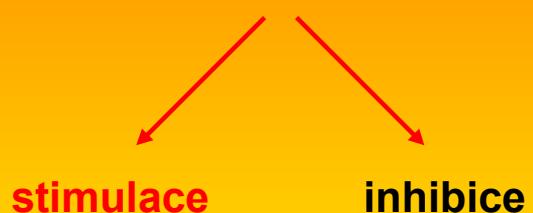
- stimuluje klíčení
- stimuluje de-etiolizaci (např. otevírání listů)
- stimuluje tvorbu listových primordií a růst listů
- inhibuje prodlužování

TABLE 17.1
Typical photoreversible responses induced by phytochrome in a variety of higher and lower plants

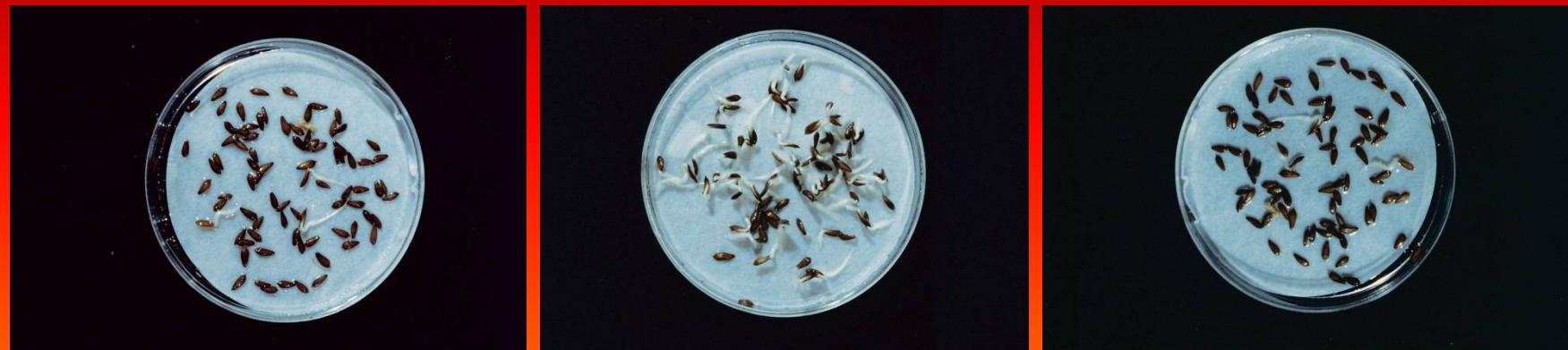
Group	Genus	Stage of development	Effect of red light
Angiosperms	<i>Lactuca</i> (lettuce)	Seed	Promotes germination
	<i>Avena</i> (oat)	Seedling (etiolated)	Promotes de-etiolation (e.g., leaf unrolling)
	<i>Sinapis</i> (mustard)	Seedling	Promotes formation of leaf primordia, development of primary leaves, and production of anthocyanin
	<i>Pisum</i> (pea)	Adult	Inhibits internode elongation
	<i>Xanthium</i> (cocklebur)	Adult	Inhibits flowering (photoperiodic response)
	<i>Pinus</i> (pine)	Seedling	Enhances rate of chlorophyll accumulation
Pteridophytes	<i>Onoclea</i> (sensitive fern)	Young gametophyte	Promotes growth
Bryophytes	<i>Polytrichum</i> (moss)	Germling	Promotes replication of plastids
Chlorophytes	<i>Mougeotia</i> (alga)	Mature gametophyte	Promotes orientation of chloroplasts to directional dim light

PLANT PHYSIOLOGY, Third Edition, Table 17.1 © 2002 Sinauer Associates, Inc.

**Příjem světla fytochromy
a přenos signálu se liší
v různých orgánech**

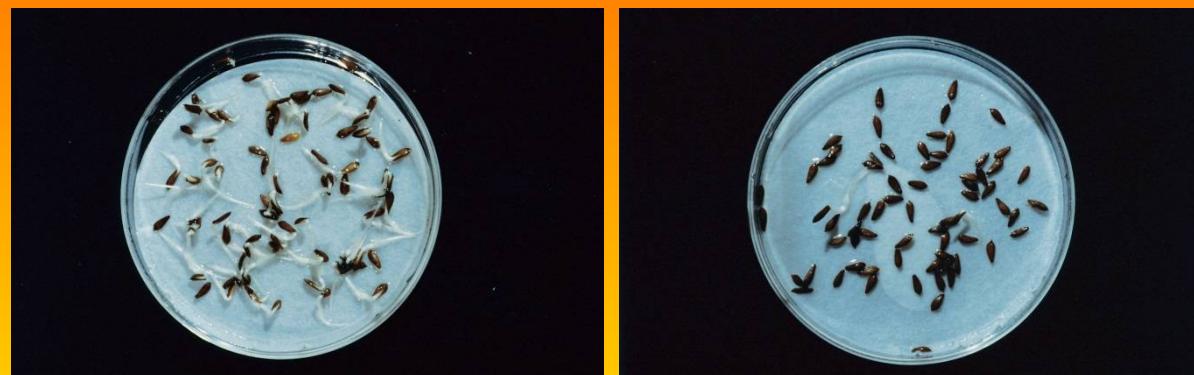
Efekt červeného světla (R; 650-680 nm) je eliminován červeným světlem o větší vlnové délce (FR; 710-740 nm)

Dark

R

R FR

R FR R

R FR R FR

→ 2 hypotézy

2 hypotézy vysvětlující R – FR reverzibilitu

- 1) Existence dvou pigmentů – pro R a FR – antagonisticky regulují klíčení
- 2) Existence jediného pigmentu – mění svoji formu z R-absorbující na FR-absorbující

Hypotéza potvrzena. Reverzibilní vlastnosti potvrzeny *in vitro*

3 následující téma

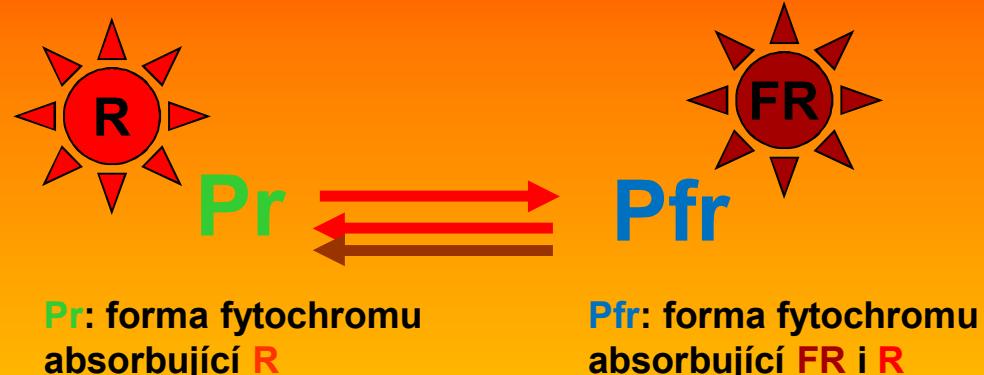
- 1) Fotoreverzibilita a její vztah k reakci fytochromu
- 2) Struktura fytochromu a konformační změny
- 3) Geny kódující fytochromy a jejich funkce ve fotomorfogenezi

1) Fotoreverzibilita a její vztah k reakci fytochromu

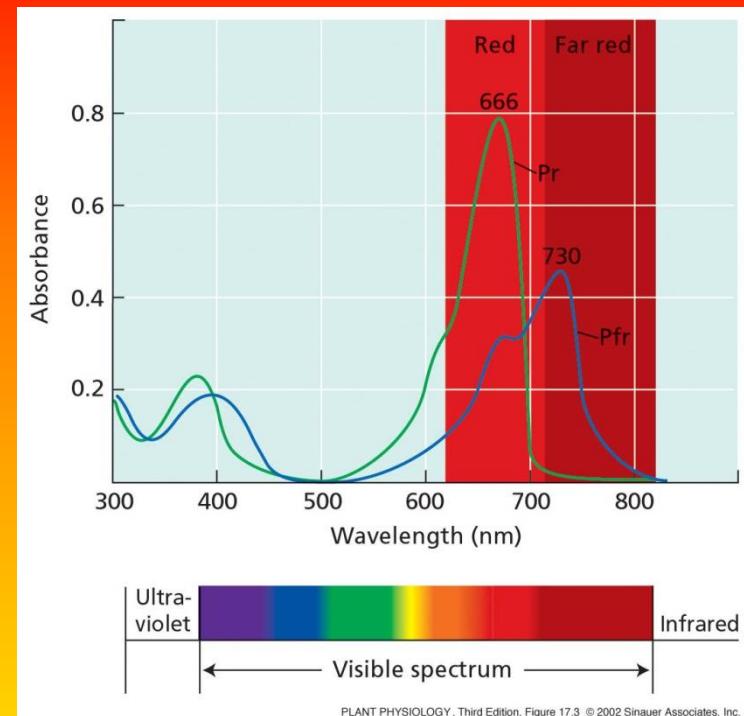

Forma fytochromu absorbující R: Pr

Pr syntetizován ve tmě *de novo*

Fotostacionární stav: Pr : Pfr = 98% : 2%

$[Pfr] \approx [fyzioická\ reakce]$

$[Pr] \not\approx [fyzioická\ reakce]$

Tma = prodlužování
(stimulace)

Světlo = zkracování
(inhibice)

Pfr je fyziologicky aktivní forma fytochromu => absence Pfr způsobuje neschopnost rostliny reagovat na světlo

2) Struktura fytochromu a konformační změny

Fytochrom = rozpustný protein, ~ 250 kDa, 2 podjednotky = dimer

Fytochrom = chromofor + apoprotein

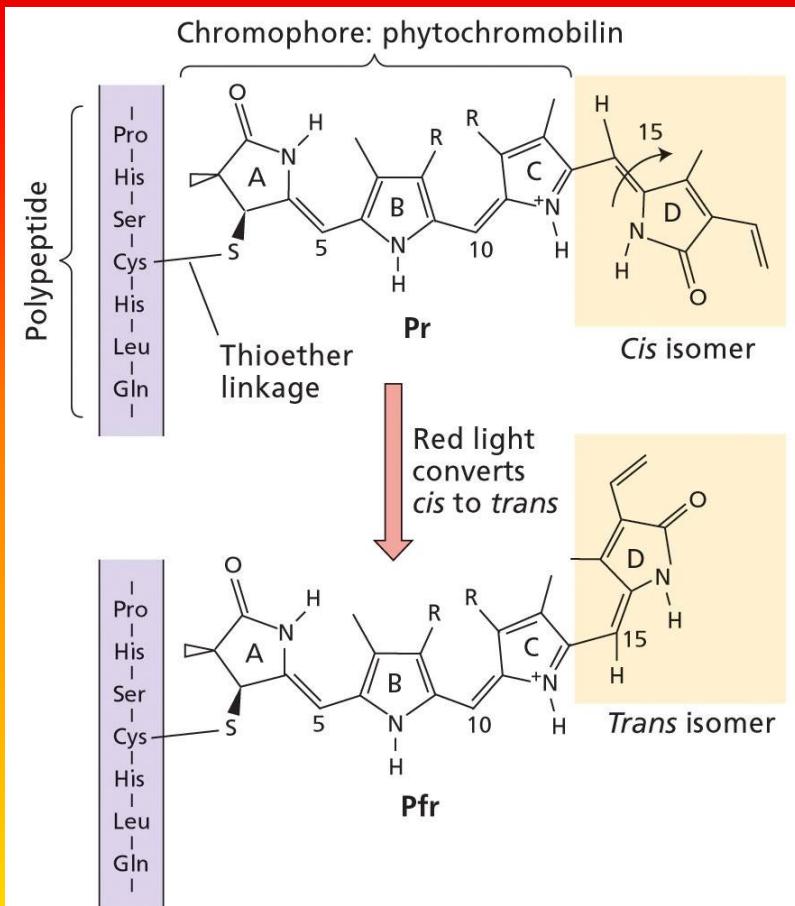
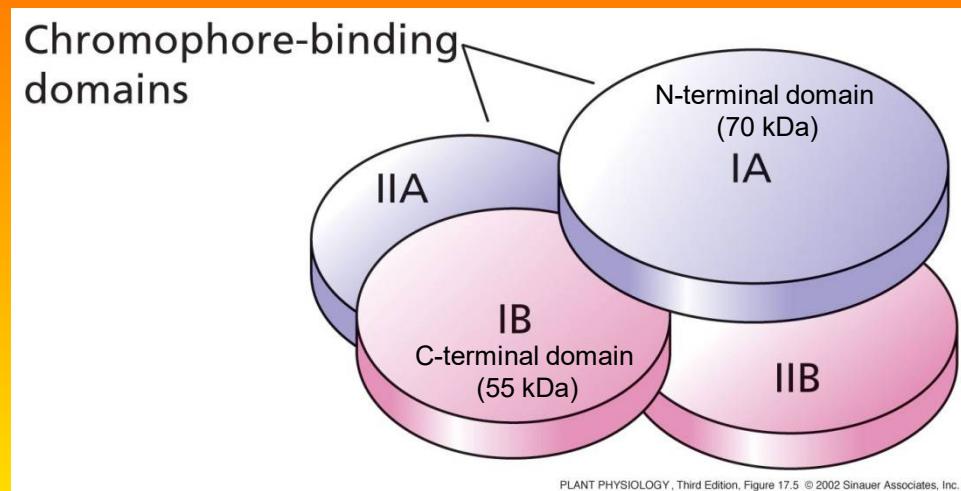
(pigment) (polypeptid, 125 kDa)

Vyšší rostliny:

Chromofor = lineární tetrapyrrol = fytochromobilin

Fytochromobilin + apoprotein = holoprotein

Dimer fytochromu

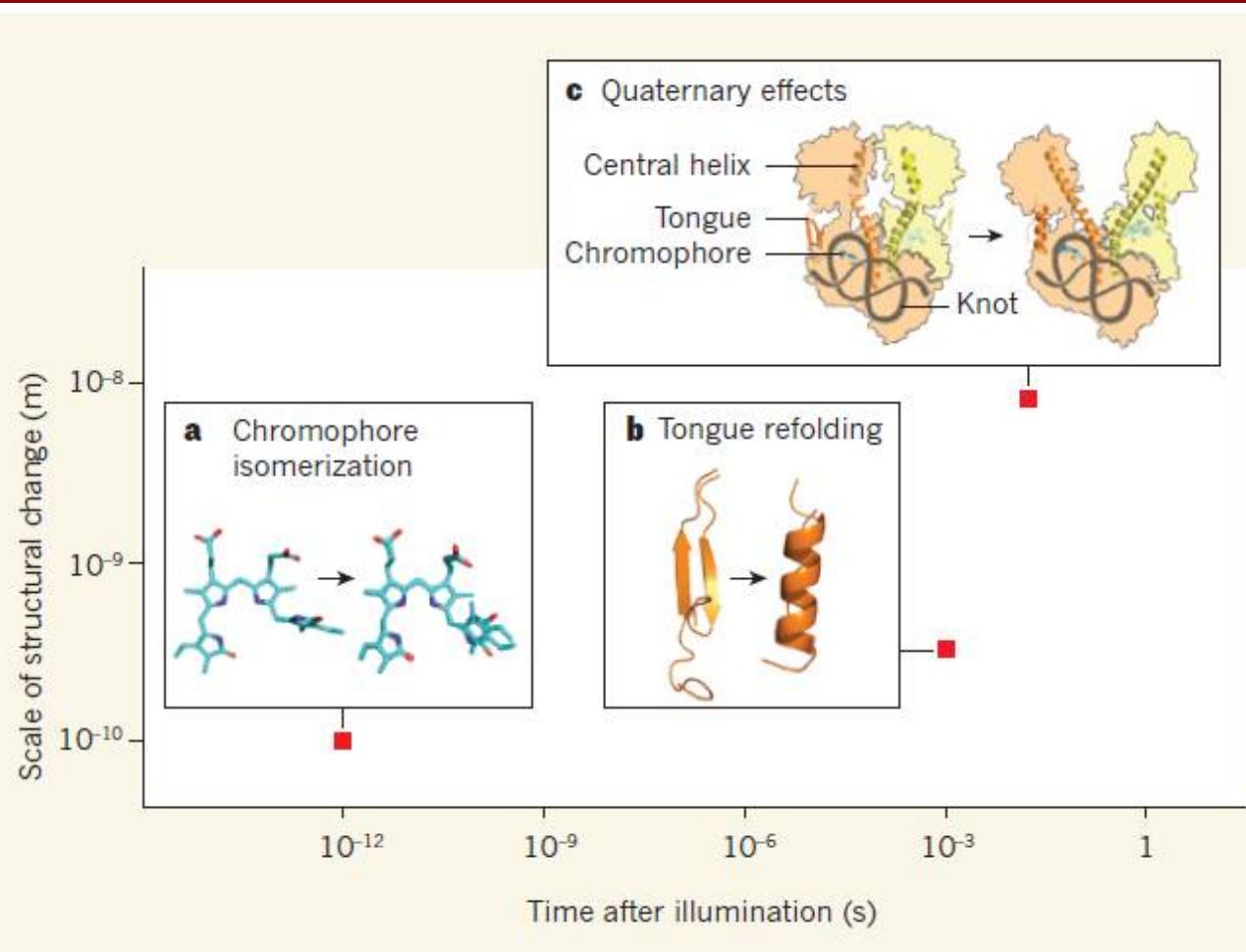

Update 2014

Baker AW, Forest KT (2014)
Nature 509: 174–175

Takala et al. (2014)
Nature 509: 245-258

a) Světlem indukované konformační změny chromoforu z formy *cis* na *trans*

b) Reorganizace klíčové sekundární struktury zvané „tongue“: struktura β -hairpin se mění na strukturu α -helix (tisícina sekundy).

c) Uzavřená kvarterní struktura fytochromu (vyskytující se ve tmě) se otevírá a vzniká konformace ve tvaru Y; typická pro fytochrom v buňkách na světle (~ setina sekundy).

3) Geny kódující fytochromy a jejich funkce ve fotomorfogenezi

Typ I ***PHYA***

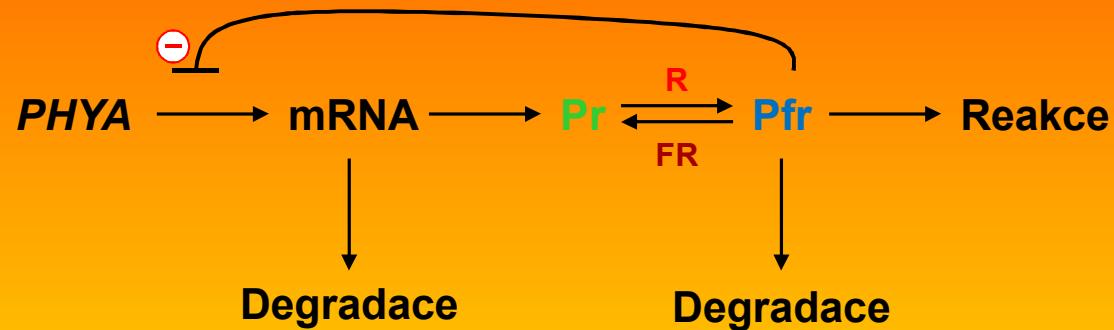
Typ II
PHYB
PHYC
PHYD
PHYE

Konvence:

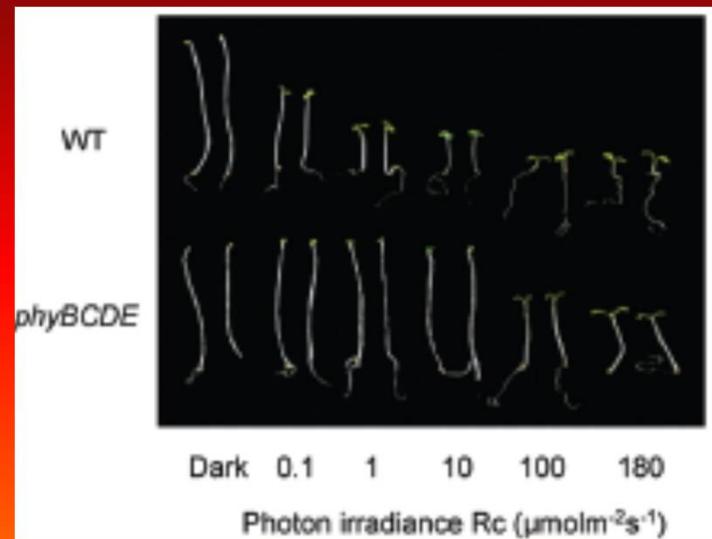
PHYA = apoprotein

phyA = celý fytochrom = apoprotein + chromofor

PHYA – exprese inhibována světlem => transkripčně aktivní v etiolizovaných rostlinách (jednoděložné)

- ❖ dvouděložné – degradace Pfr

Analýza quadruple mutanta při $160 \mu\text{mol}\cdot\text{m}^{-2}\cdot\text{s}^{-1}$

phyBphyCphyDphyE – de-etiolizace a vývoj rostliny až do kvetení

Při vysokých ozářeních (nad $100 \mu\text{mol}\cdot\text{m}^{-2}\cdot\text{s}^{-1}$):

- phyA není degradován
- phyA funguje jako světelný senzor

Franklin KE, Whitelock GC (2007) Plant Sign Behavior 2: 1-3

Analýza quintupla mutanta u *Arabidopsis* (*phyAphyBphyCphyDphyE*): fytochromy nejsou jedinými receptory červeného světla, ale rostlina bez fytochromů inkubovaná na RL zastavuje svůj růst brzy po vývoji děloha; modré světlo přijímané kryptochromy tuto blokádu vývoje uvolňuje.

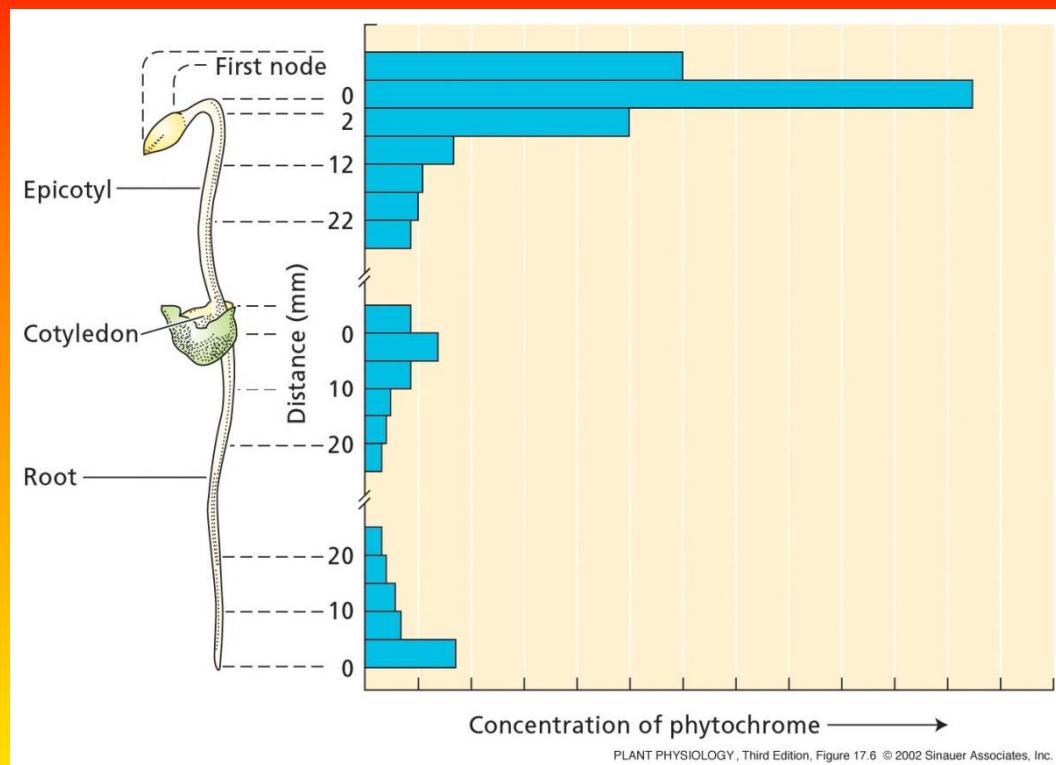
PHYB - E – exprese není ovlivňována světlem => transkripčně aktivní v etiolizovaných i zelených rostlinách; proteiny phyB - E jsou stabilnější

Lokalizace fytochromů v buňkách a pletivech

Znalost lokalizace fytochromů napovídá o jejich funkcích

- Spektrofotometricky – etiolizované rostliny
- Vizualizace genové exprese pomocí reportérového genu GUS

Konstrukt

Transformace rostlin

Sledování exprese *PHYA* v buňkách a pletivech

b) Reakce rostlin zprostředkované fytochromy

- 1) Rychlé (např. biochemické) reakce
- 2) Pomalejší morfologické změny (+ pohyb a růst)

Lag fáze = čas mezi stimulací světlem a pozorovatelnou reakcí

Krátká – několik minut (zvětšování a smršťování buněk)
Dlouhá – několik týdnů (kvetení)

Ozářenost (fluence, fotonový proud) = počet fotonů dopadajících na jednotku plochy ($\text{mol} \cdot \text{m}^{-2}$)

Ozářenost za časovou jednotku (irradiance, fluence rate) = počet fotonů dopadajících na jednotku plochy za jednotku času ($\text{mol} \cdot \text{m}^{-2} \cdot \text{s}^{-1}$)

Rozdělení reakcí podle rozsahu ozářenosti, které ji vyvolávají:

a) Very-low-fluence responses (VLFRs) (reakce k velmi slabé ozářenosti)

Indukované ozářeností: $0.0001 \mu\text{mol.m}^{-2}$; saturace při $0.05 \mu\text{mol. m}^{-2}$

- Stimulace růstu koleoptile
- Inhibice růstu mezokotylu
- Stimulace klíčení semen *Arabidopsis*

b) Low-fluence responses (LFRs) (reakce k nízké ozářenosti)

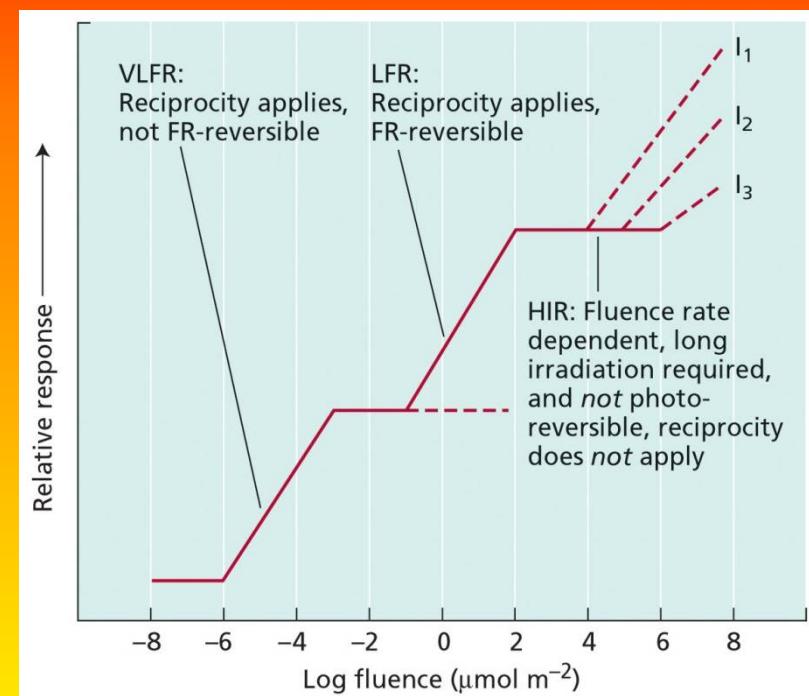
Indukované ozářeností: $1.0 \mu\text{mol.m}^{-2}$; saturace při $1000 \mu\text{mol. m}^{-2}$

- Klíčení semen salátu
- Regulace pohybu listů
- Klíčení semen *Arabidopsis*

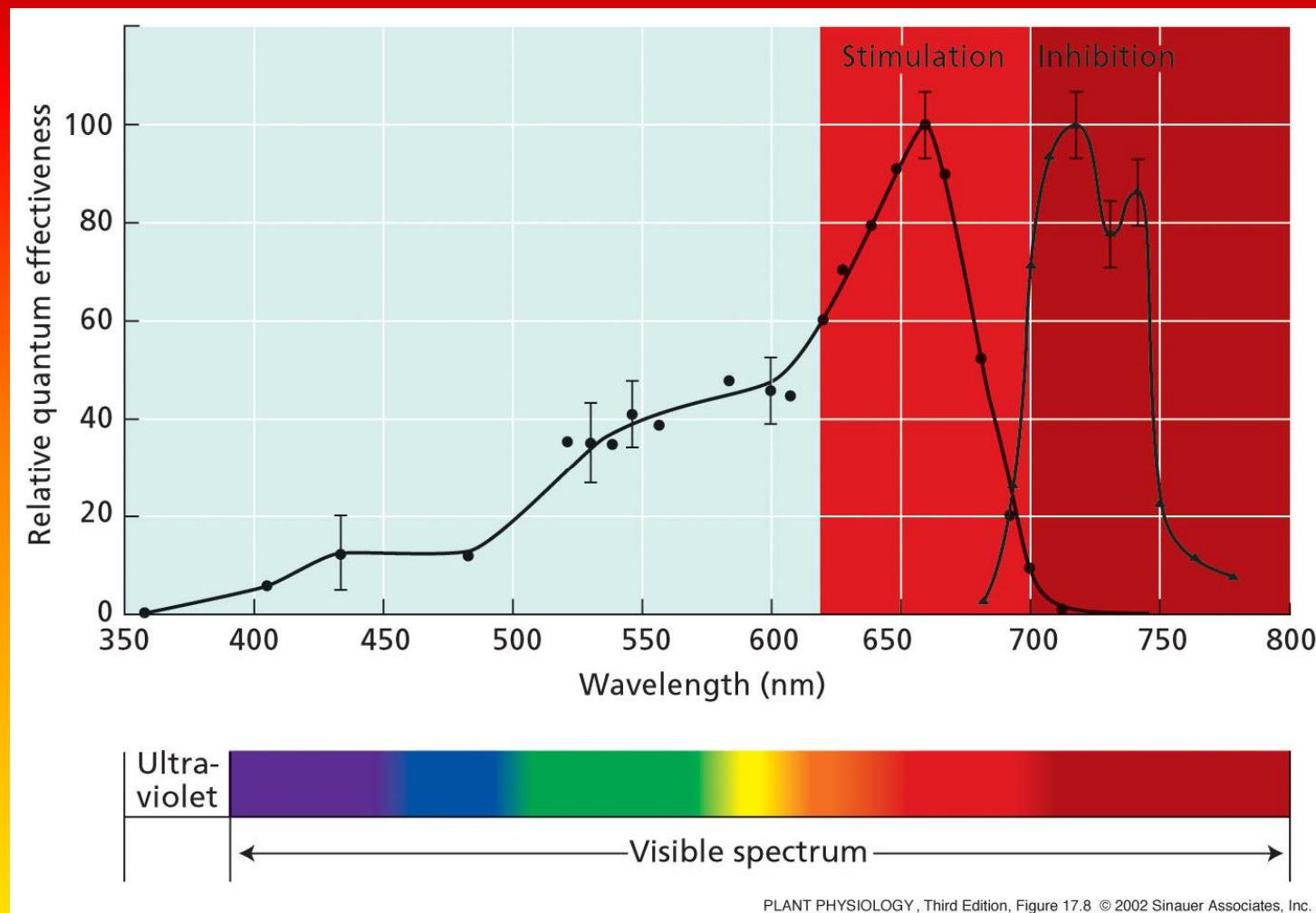
c) High-irradiance responses (HIRs) (reakce k vysoké ozářenosti)

Vyžaduje prodloužení světelného impulu či kontinuální světlo o vysoké intenzitě

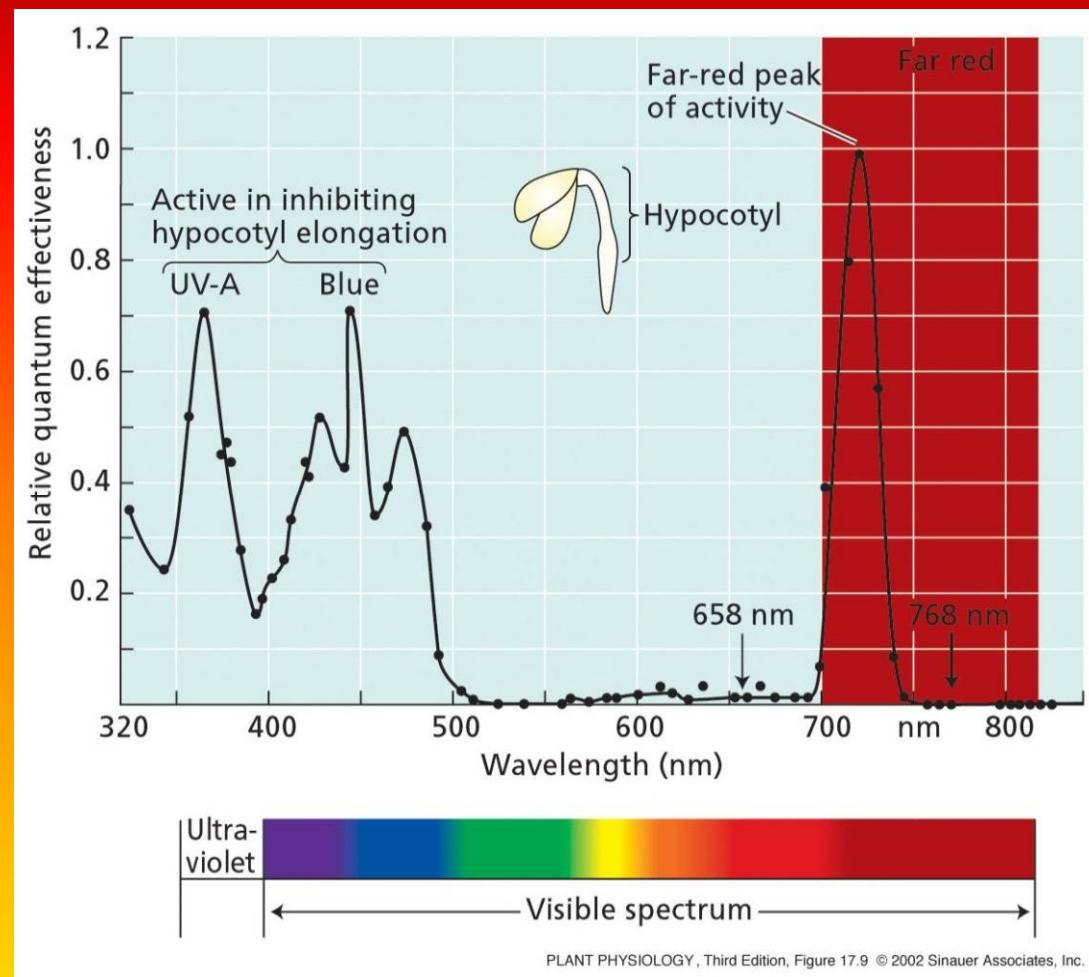
- Indukce syntézy antokyaninů
- Inhibice růstu hypokotylu
- Indukce kvetení
- Indukce produkce etylénu

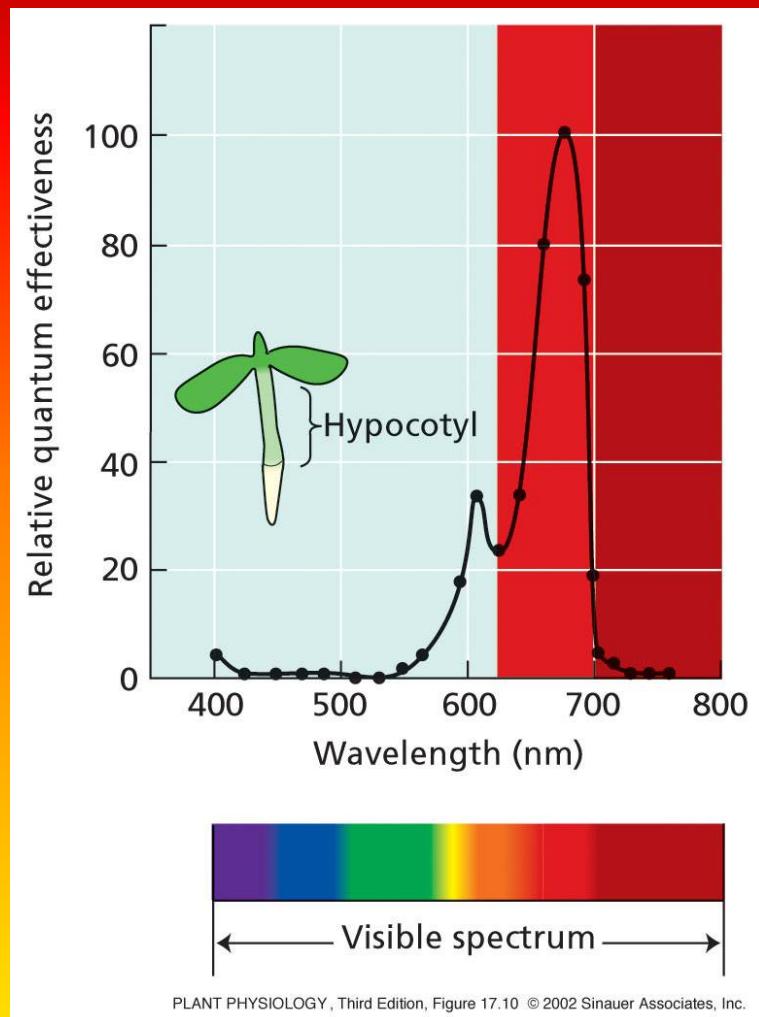
Akční spektrum LFR pro fotoreverzibilní stimulaci a inhibici klíčení *Arabidopsis* semen

Akční spektrum HIR pro inhibici prodlužování etiolizovaného hypocotylu

Akční spektrum HIR pro inhibici prodlužování zeleného hypokotylu

Reakce rostlin k FR se snižuje tím víc, čím více se rostlina stává zelenější.

Akční spektrum HIR u zelených rostlin se posunuje do červené oblasti.

Ztráta citlivosti zelených rostlin k FR koreluje s úbytkem fytochromu typu I = phyA.

HIR etiolizovaných rostlin je zprostředkována phyA

zatímco

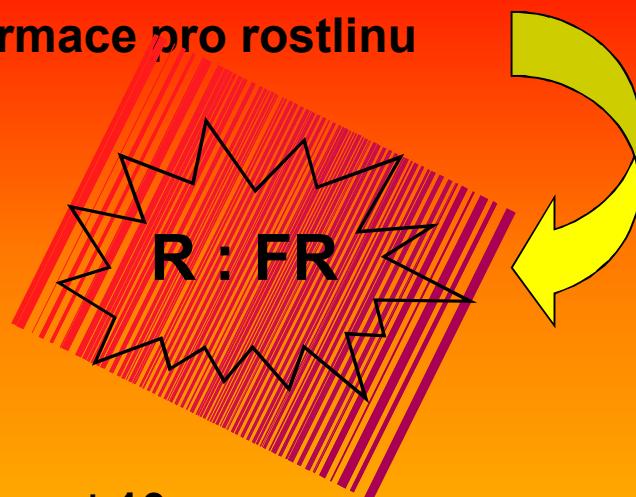
HIR zelených rostlin je zprostředkována phytochromem phyB

c) Ekologické funkce fytochromů

R/FR reverzibilní pigment

Vlnové délky R a FR = informace pro rostlinu

$$R : FR = \frac{\text{Proud fotonů při } 660 \text{ nm } \pm 10 \text{ nm}}{\text{Proud fotonů při } 730 \text{ nm } \pm 10 \text{ nm}}$$

R : FR v různých prostředích

TABLE 17.3
Ecologically important light parameters

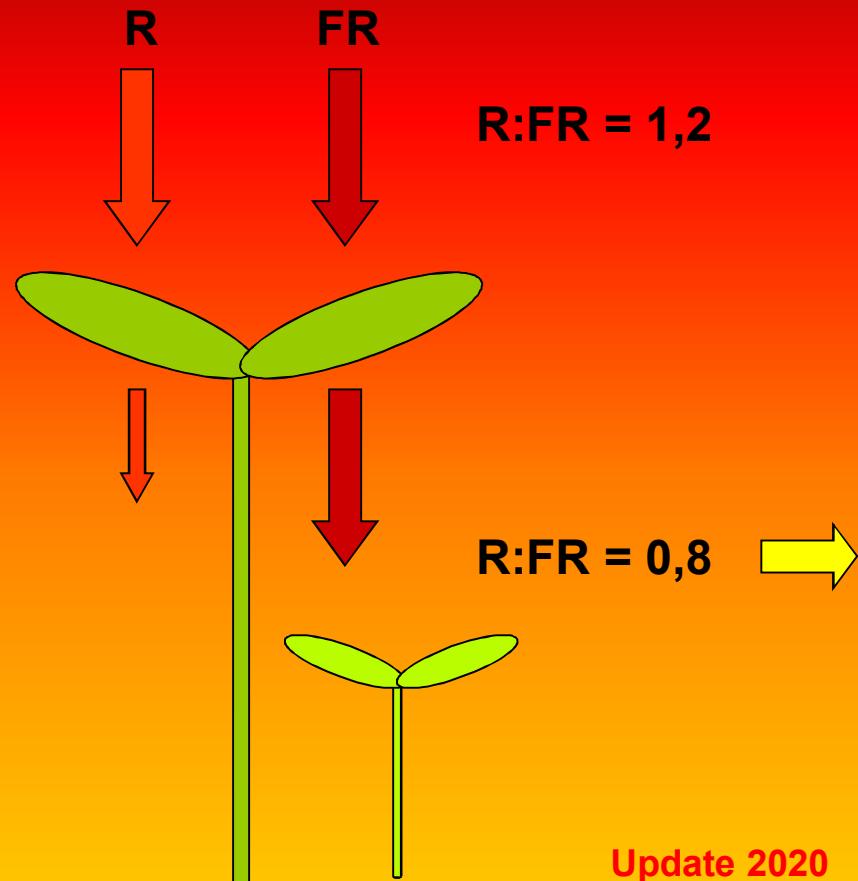
	Photon flux density ($\mu\text{mol m}^{-2} \text{s}^{-1}$)	R/FR ^a
Daylight	1900	1.19
Sunset	26.5	0.96
Moonlight	0.005	0.94
Ivy canopy	17.7	0.13
Lakes, at a depth of 1 m		
Black Loch	680	17.2
Loch Leven	300	3.1
Loch Borralie	1200	1.2
Soil, at a depth of 5 mm	8.6	0.88

Source: Smith 1982, p.493.

Note: The light intensity factor (400–800 nm) is given as the photon flux density, and phytochrome-active light is given as the R:FR ratio.

^aAbsolute values taken from spectroradiometer scans; the values should be taken to indicate the relationships between the various natural conditions and not as actual environmental means.

Shade avoidance (únik ze stínu) = reakce rostlin k zastínění

Shade-avoidance reakce

- prodlužování
- redukce velikosti listů
- úbytek chlorofylu
- redukce tvorby sec. výhonů

Update 2020

Romero-Montepaone S et al. (2020) Plant Cell Environ 43: 1625-1363

Zvýšená teplota prostředí zvyšuje reakci rostlin k zastínění.

Denní rytmy (circadian rhythms)

Denní rytmy = rytmické změny, při kterých se fáze vyšší aktivity střídají s fázemi o nižší aktivitě

Přetrvávají i bez přítomnosti exogenních faktorů => endogenní

Nutnost existence vnitřních stimulátorů (pacemakers)

Endogenní oscilátory

- rostliny
- živočichové

- nezávislé na teplotě => funkční v různých klimatických podmínkách
- modulovány světlem => denní rytmus: 24 hodin

Specializace fytochromů

Geny *PHYA* – *PHYE* jsou velice podobné, funkčně se však liší

PHYB – identifikován analýzou mutanta *hy3* (nyní *phyB*): dlouhý hypokotyl na bílém světle; *PHYB* mRNA redukována, protein phyB není syntetizován.

Mutant *phyB*:

- nereaguje na stín
- nereaguje k FR aplikovanému na konci dne
- není schopen reagovat na R/FR reverzibilní indukci klíčení

PHYB je zodpovědný za citlivost rostlin k R a zprostředkuje fotoreverzibilní klíčení semen

PhyA je receptor pro kontinuální FR.

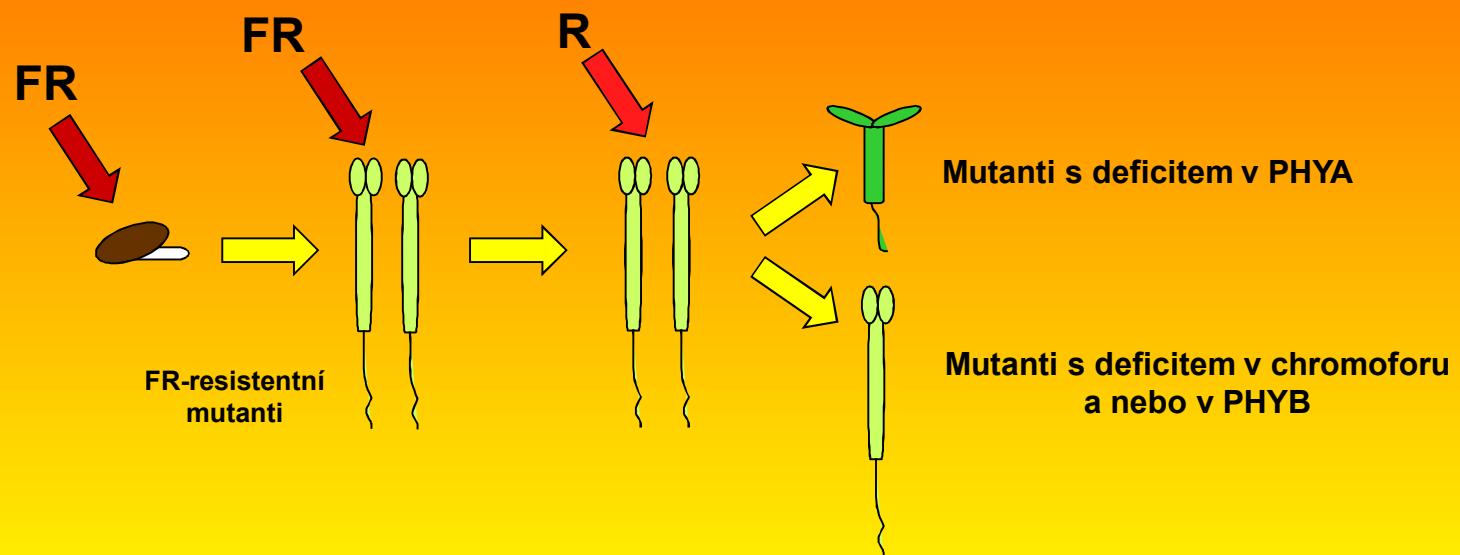
Mutant *phyA*:

- neukazuje reakci k FR
- vytváří vysoký a tenký fenotyp

=
fenotyp mutantů s defektem
v chromoforu či phyB

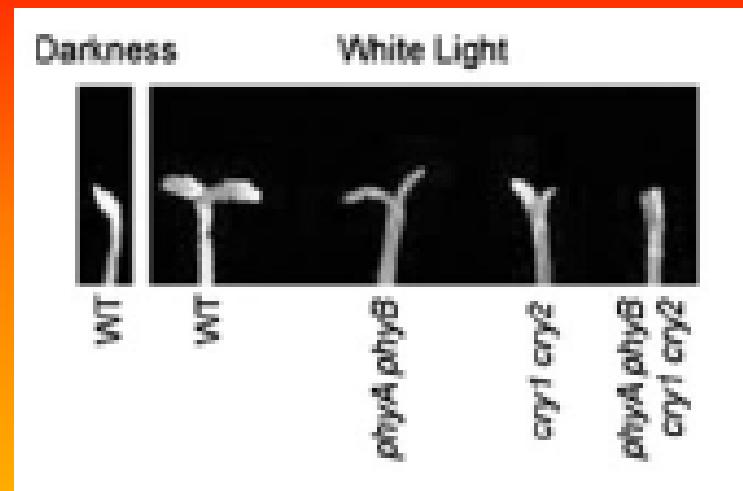
Obtížné selektovat mutanta se specifickým defektem pouze v proteinu
PHYA

Role fytochromů C, D a E ve vývoji rostlin

Funkce phyC, D a E se překrývají s funkcemi phyA a phyB. Hrají doplňkové role.

Analýza quadruple mutanta *phyA phyB cry1 cry2* = fenotyp rostlin rostoucích ve tmě

ALE transkripční analýza ukázala expresi světlem regulovaných genů!!! Mutant ukazuje reakce denního cyklu!!!

Fotoreceptory phyC, D, E a nový receptor ZEITLUPE zprostředkují tuto expresi a reakce denního cyklu.

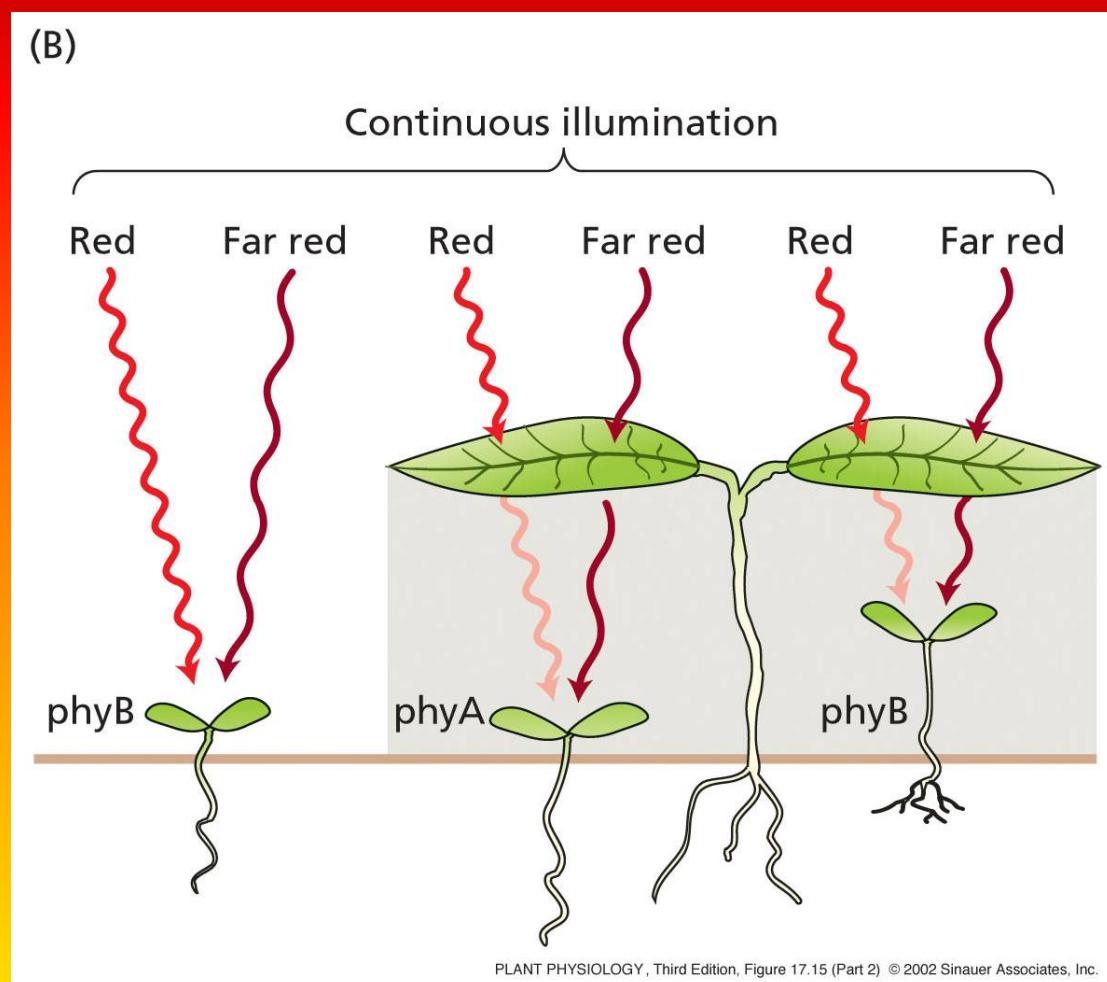
Perelman et al. (2003) Plant Physiol 133: 1717-1725

Update 2016

Montgomery BL (2016) Frontiers in Plant Science 7, art. no. 480

Kong S-G, Okajima K (2016) Journal of Plant Research 129: 111-114

Interakce phyA a phyB v shade-avoidance reakci

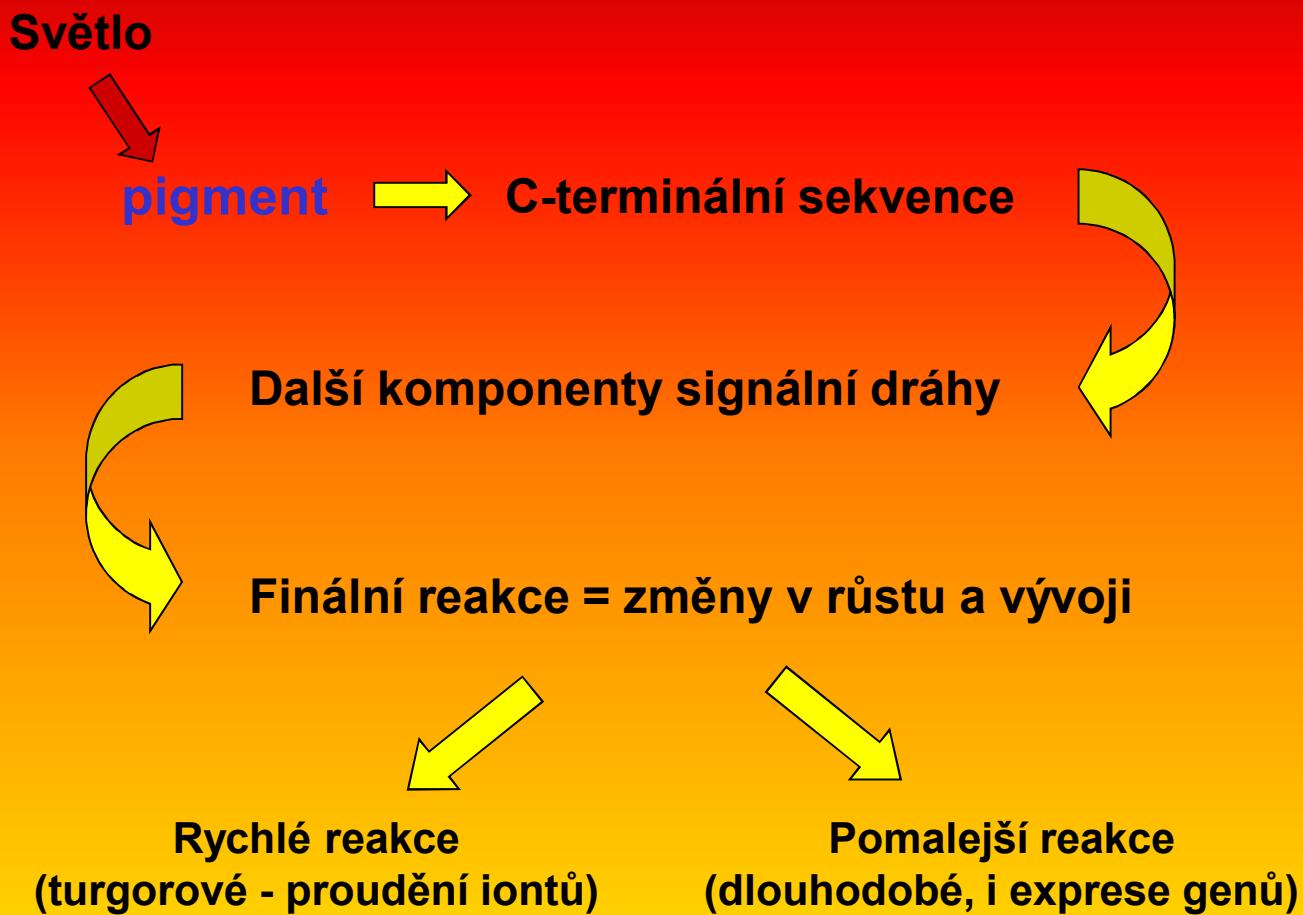
Přímé sluneční světlo:

Hodně R => de-etiolizace
řízena phyB

Stín:

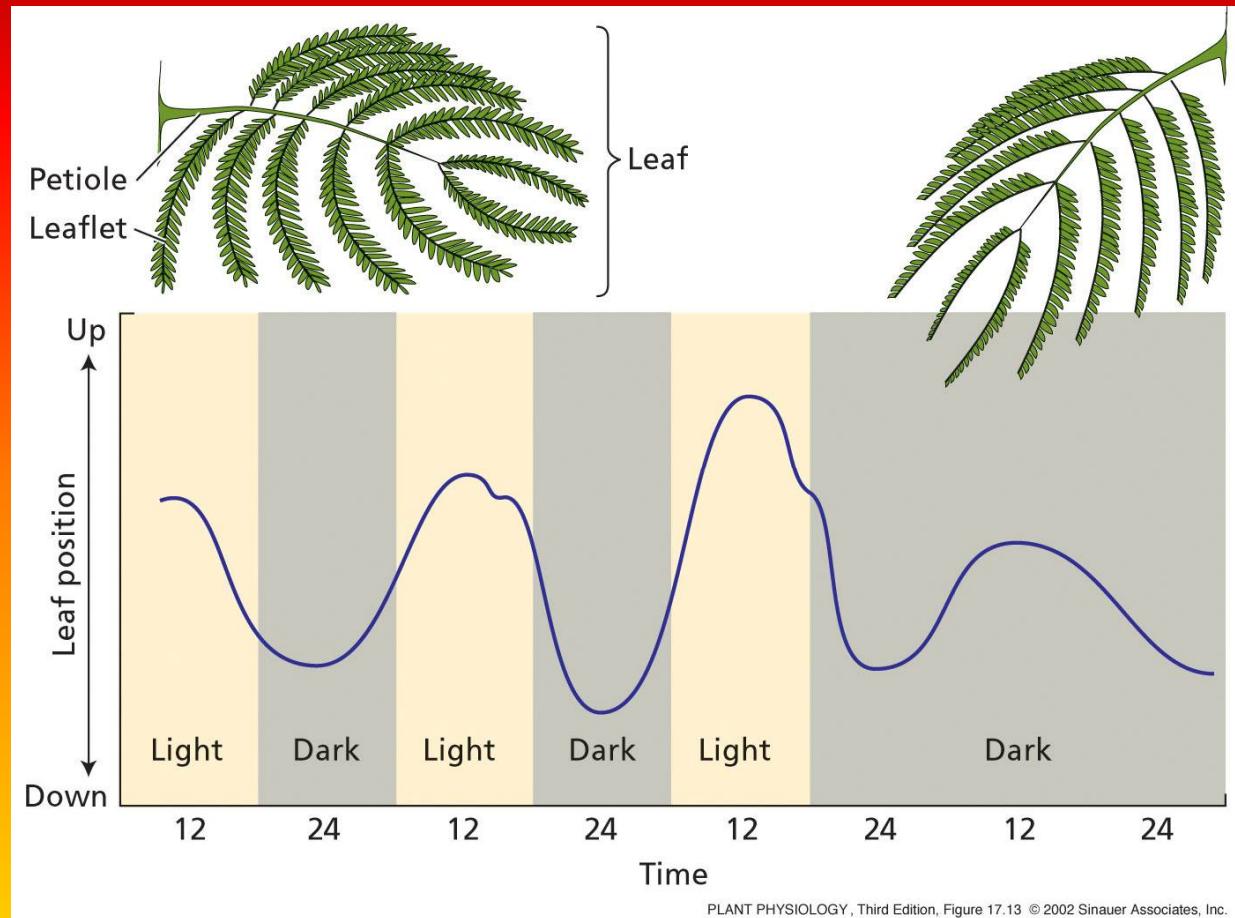
Hodně FR => zpočátku
de-etiolizace řízena
phyA. PhyA je labilní =>
později de-etiolizace
řízena phyB

d) Buněčný a molekulární mechanismus funkce fytochromů

Rychlé reakce

Nyktinastie listů a lístků citlivky stydlivé (*Mimosa*) – spící pohyb, př. cirkadiálního pohybu (střídání maxima a minima během 24 hodin)

PLANT PHYSIOLOGY, Third Edition, Figure 17.13 © 2002 Sinauer Associates, Inc.

R (červené) a B (modré) světlo stimuluje
otevírání listů; FR ruší efekt R

=> Zapojení fytochromů

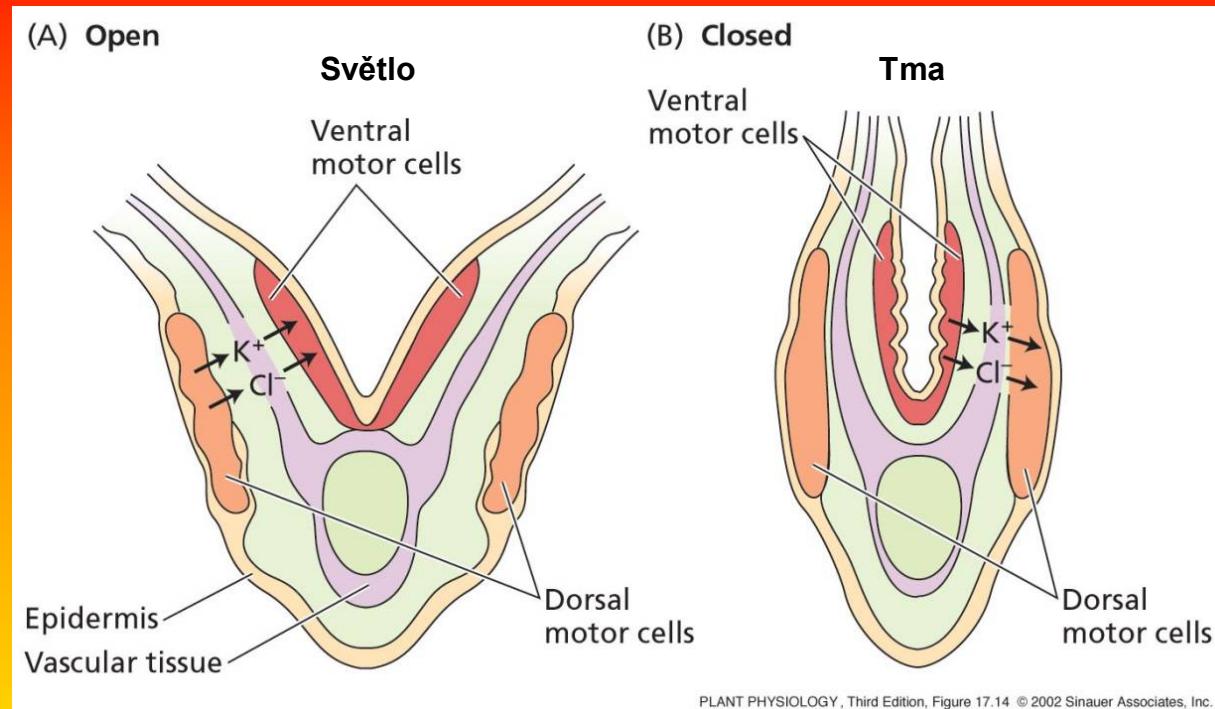
Fyziologický mechanismus pohybu listů – změny v turgoru buněk pulvinia

Změny v turgoru buněk dorzálních a ventrálních buněk

= změny v proudění K^+ a Cl^-

Akumulace K^+ a Cl^- ve ventrálních buňkách => zvětšení buněk => otevírání listů

Ventrální buňky ztrácí K^+ a Cl^- => smršťování buněk => zavírání listů

Regulace membránového potenciálu a proudění iontů zprostředkované fytochromy

Lag fáze zavírání listů ~ 5 minut => krátká doba na expresi genů => přímá indukce změny propustnosti membrány prostřednictvím fytochromů

Pomalé reakce

Fytochrom reguluje expresi genů

Procesy fotomorfogeneze a de-etiolizace → Tvorba a degradace chlorofylu,
změny v metabolických procesech

Potřeba exprese genů ↙

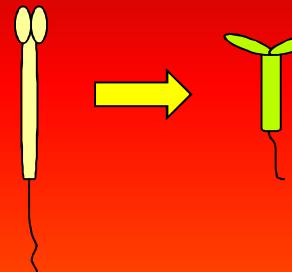
Phytochromy řídí aktivaci transkripčních faktorů (TF). Vstupují do jádra a stimulují transkripci specifických genů.

Exprese ranných genů = genů primární reakce (primary response genes) - nezávislá na syntéze proteinů (*MYB* geny)

Exprese pozdějších genů = genů sekundární reakce (secondary response genes) - závislá na syntéze proteinů (*LHCB* geny)

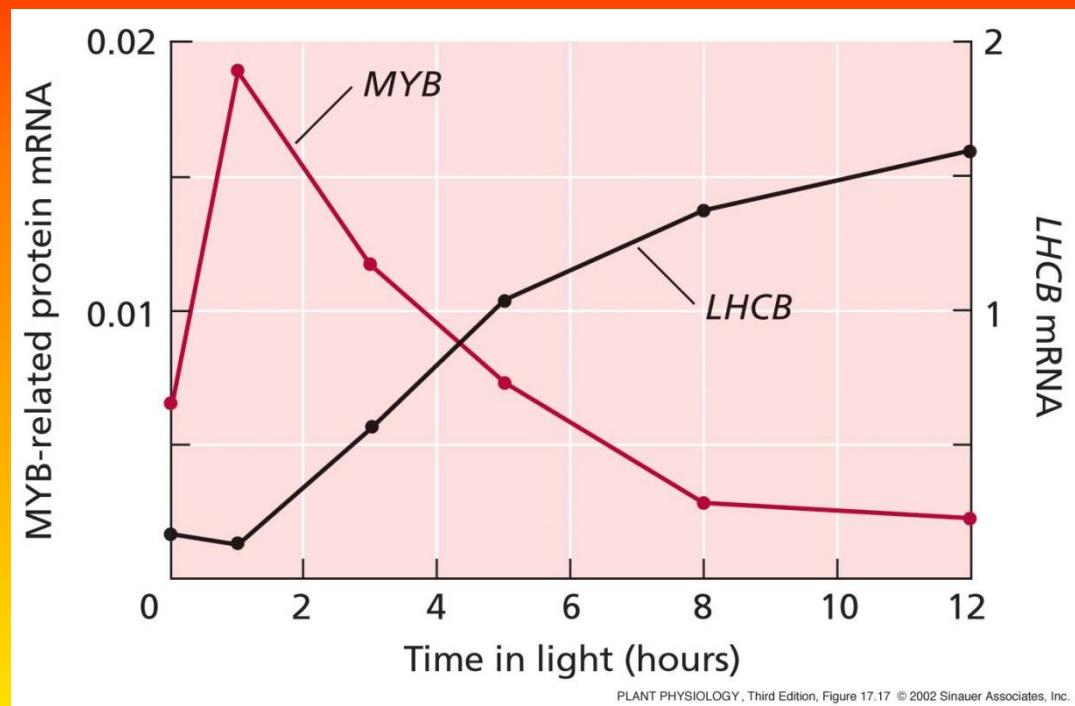
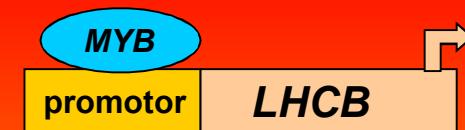
Fytochromem řízená regulace exprese genů *MYB* a *LHCB*

Tma

Světlo

Fytochrom \rightarrow Transkripční faktor MYB \rightarrow *LHCB*

MYB – geny primární reakce

LHCB – gen sekundární reakce

CCA1 (Circadian Clock Associated1) (patří k *MYB* genům) – reguluje expresi *LHCB* pomocí denního rytmu; konstitutivní exprese potlačuje denní rytmus, expresi *LHY* a expresi sám sebe

Mutace v *CCA1* vede k narušení regulace exprese *LHCB* denním rytmem a fytochromem

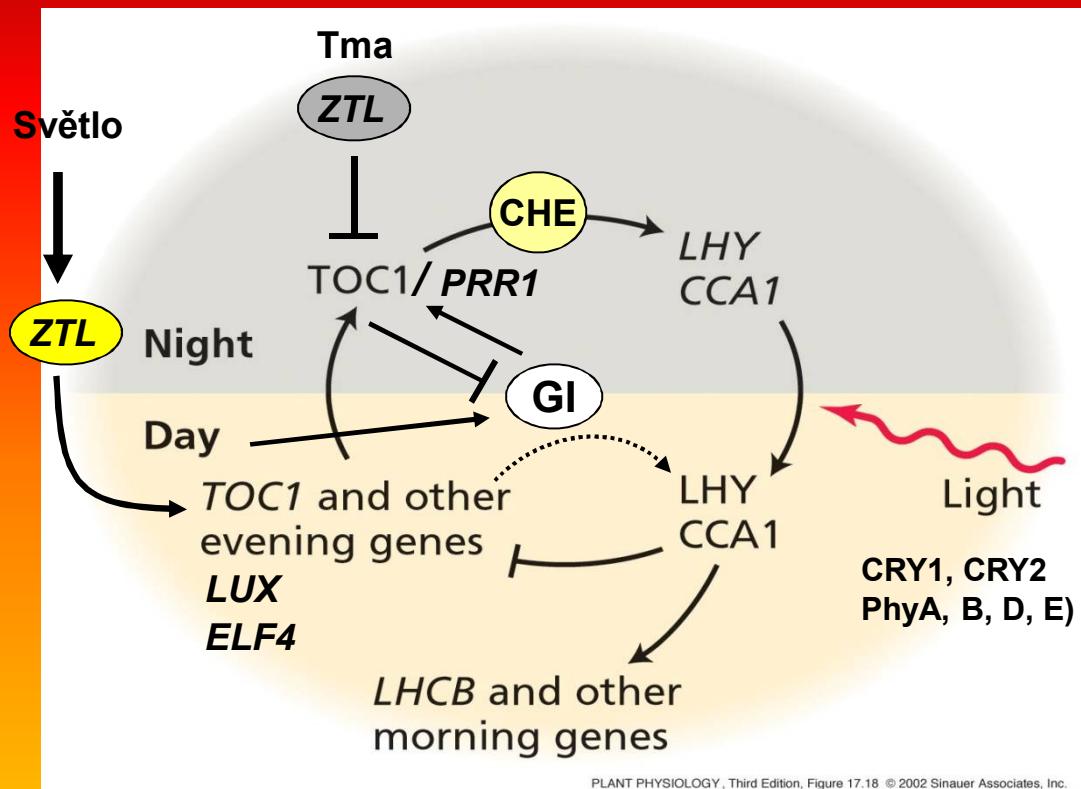
LHY (Late elongated HYpocotyl) (patří k *MYB* genům) – transkript osciluje s denním rytmem

CCA1 a LHY hrají roli v denních rytmech

Denní oscilátor - transkripčně-translační negativní zpětná vazba – nalezen u bakterií, hub, hmyzu a savců; synchronizuje fyziologické a vývojové události rostliny s denními a ročními změnami v okolním prostředí

Denní oscilátor u *Arabidopsis*

Alabadí D et al. (2001) Science 293: 880-883

Model interakce genů *LHY* a *CCA1*, plus genu *TOC1* navržen v r. 2001.

Světlo a *TOC1* aktivují expresi *LHY* a *CCA1* – světlo působí jako zesilovač *TOC1*

Steve Kay

C. Robertson McClung

CHE (CCA1 Hiking Expedition) - TF, blokuje expresi *CCA1* vazbou k jeho promotoru. *TOC1* se váže k *CHE*, blokuje *CHE* a uvolňuje expresi *CCA1*.

Update 2015 a 2016

Romanovski A, Yanovsky MJ (2015) Frontiers in Plant Science 6: 1-11

Nohales MA, Kay SA (2016) Nature Structural & Molecular Biology 23: 1061-1069

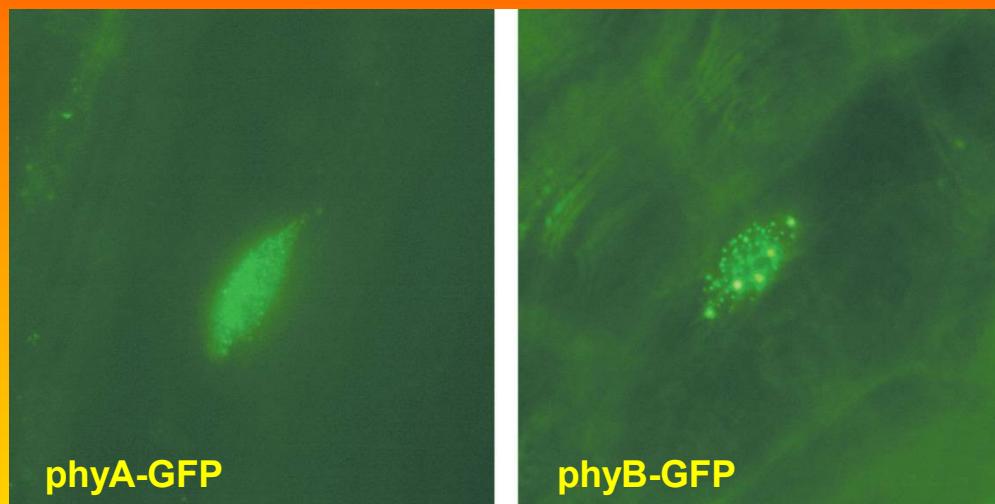
TOC1=Timing of CAB expression

Fytochrom funguje v jádře – aktivuje transkripční faktory. Je však lokalizovaný původně v cytoplazmě => musí být přemístěn do jádra.

Sharma R (2001) Current Science 80: 178-188 → Fytochrom se přemísťuje do jádra vlivem světla

- ! - Pohyb phyB – indukován R, inhibován FR; do jádra putuje pouze ve formě Pfr, pohyb je pomalý
- Pohyb phyA – indukován FR; putuje v obou formách; pohyb je rychlý.

Vizualizace pomocí **GFP** (green fluorescent protein;
GFP aktivovaný světlem emituje fluorescenční záření)

Konstrukt

Promotor *PHYB* GFP

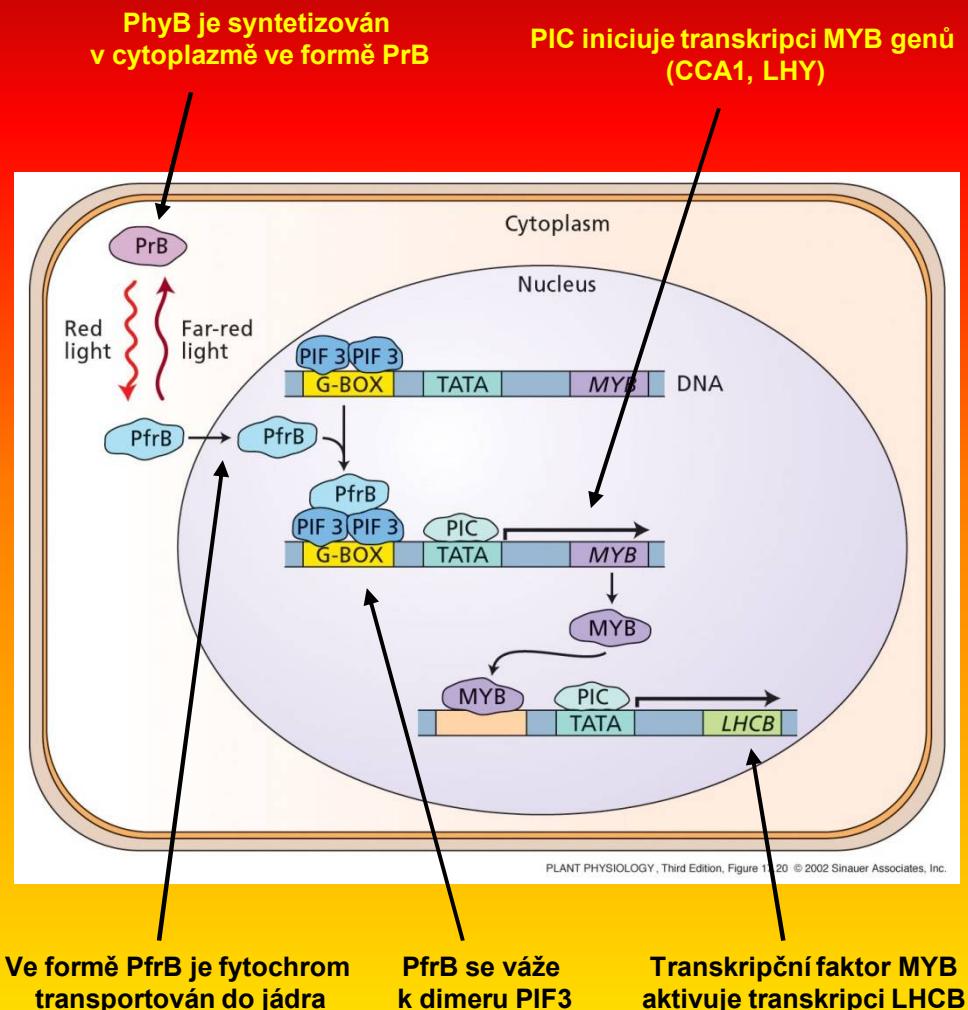

Transformace rostlin

Sledování exprese *PHYB*
v buňkách a pletivech

Regulace genové exprese fytochromem B

1) Regulace genové exprese přímo PfrB

2) Regulace genové exprese prostřednictvím blokády PIF3

PIF3 (phytochrome interacting factor3)

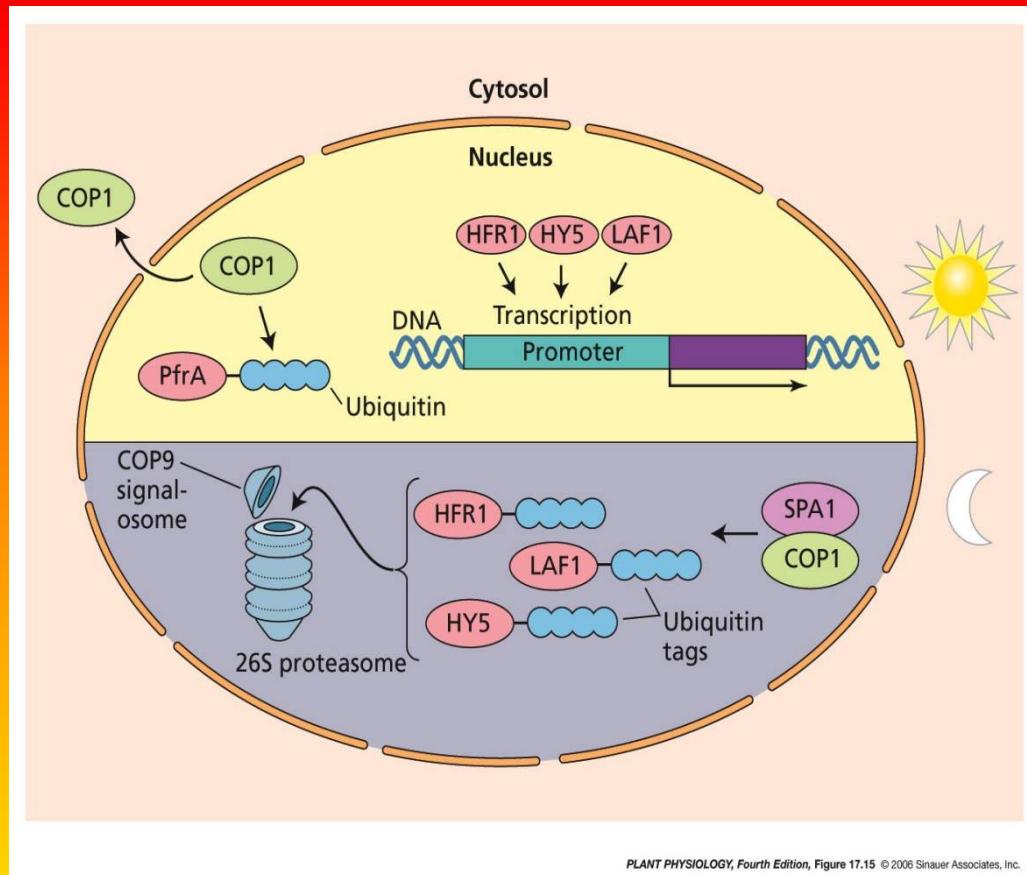
- transkripční faktor bHLH reagující s G-boxem (= část promotoru genu *MYB*) nutný pro skotomorfogenezi (inhibuje fotomorfogenezi)
- reaguje s C- terminálním koncem PfrB => PIF3 a PfrB tvoří komplex

3) Prostřednictvím COP1

PIC – Pre-Initiation transcription Complex

Regulace genové exprese fytochromem A

- 1) Přímo PfrA
- 2) Prostřednictvím PIF3
- 3) Prostřednictvím COP1

Regulace exprese prostřednictvím COP1:

Světlo:

Transport COP1 z jádra do cytoplazmy
předáním ubiquitinu proteinu PfrA

Obnovení exprese fotomorfogenních
genů odblokováním transkripcních
faktorů (HY5, HFR1, LAF1,...)

Tma:

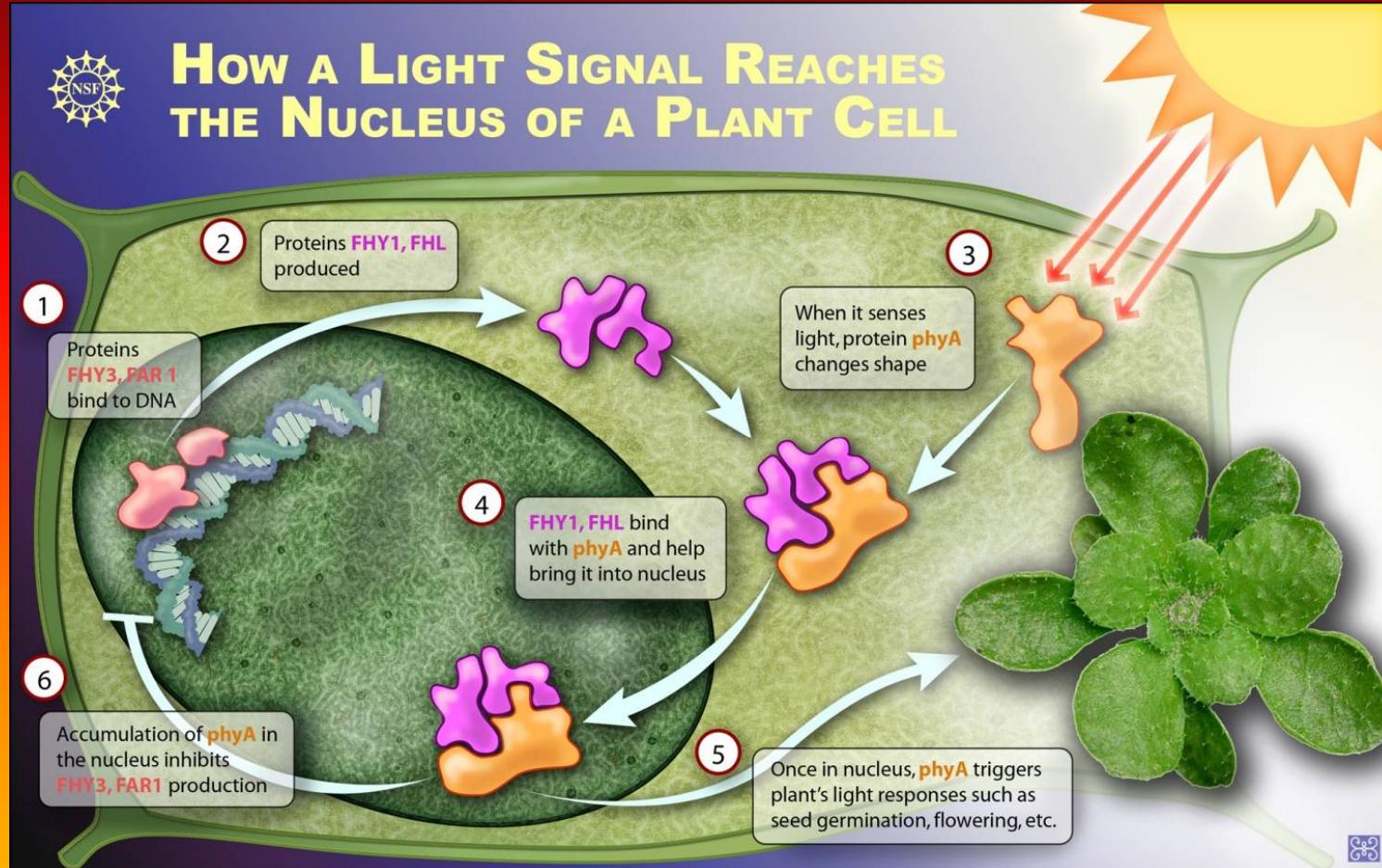
Akumulace COP1 v jádře

Represe exprese fotomorfogenních
genů díky ubiquitinaci transkripcních
faktorů (HY5, HFR1, LAF1,...)

Aktivita COP1 ve tmě je zvyšována SUMOylací prostřednictvím E2 sumo konjugačního enzymu SCE1 a E3 ligázy SIZ1.

Regulace transportu fytochromu A do jádra vlivem světla (FR)

Transkripční faktory: **FHY3** a **FAR1** – řídí (spouští) produkci proteinů **FHY1** a **FHL**

Proteiny: **FHY1** a **FHL** – vazba na phyA – regulace transportu phyA do jádra; FR současně stimuluje SUMOylaci FHY1 a způsobuje jeho rozpad => fine tuning (jemná regulace) FR signalizace (Qu et al. 2020).

Transport phyA do jádra – spouštění světelných reakcí (klíčení, kvetení, atd.) + regulace produkce transkripčních faktorů **FHY3** a **FAR1** => zpětná vazba: phyA ovlivňuje svůj vlastní transport do jádra

cop1 (constitutive photomorphogenesis 1) - etiolizované rostliny ukazují fenotyp rostlin rostoucích na světle

Xing-Wang Deng
Yale University, New Haven
Peking University (od 2014)

Nemutovaná rostlina

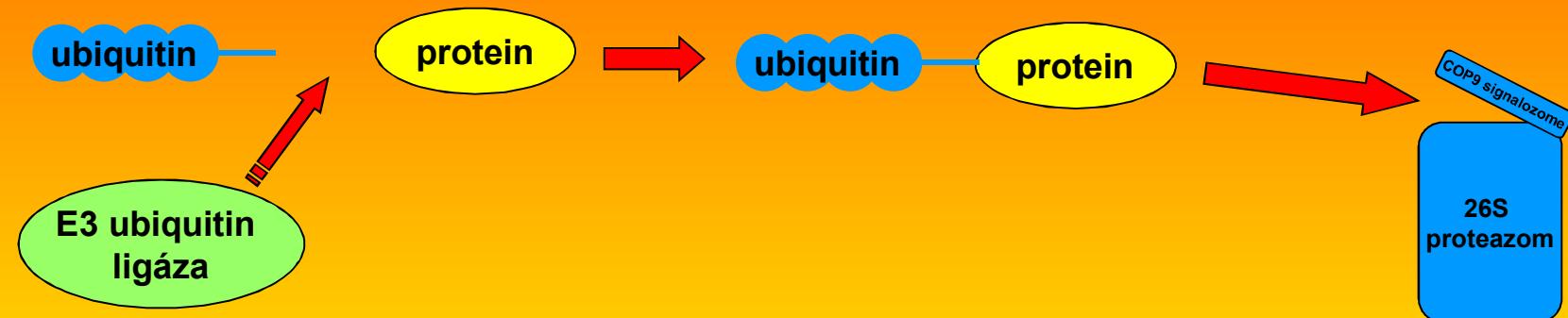
Mutant *cop1*

Zdravý (= funkční) gen **COP1** – negativní regulátor fotomorfogeneze

COP1 funguje jako E3 ubiquitin ligáza – enzym zajišťující v buňce degradaci proteinů (proteolýzu)

Proteolýza zprostředkovaná proteazomem vyžaduje protein **ubiquitin**.

Ubiquitinace – běžný mechanismus degradace proteinů v organizmech

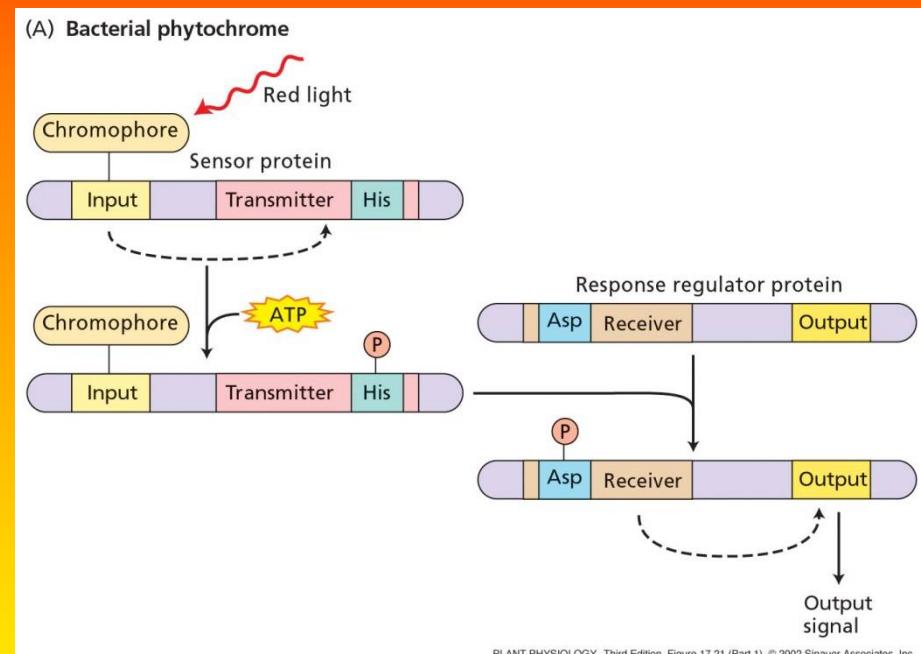
Fosforylace – důležitý mechanismus fungující v řadě signálních drah, včetně fytochromů

Fosforylace reguluje aktivitu transkripčních faktorů (a jiných enzymů)

Fosforylace = připojení fosfátové skupiny k amikokyselinovému zbytku nějakého proteinu

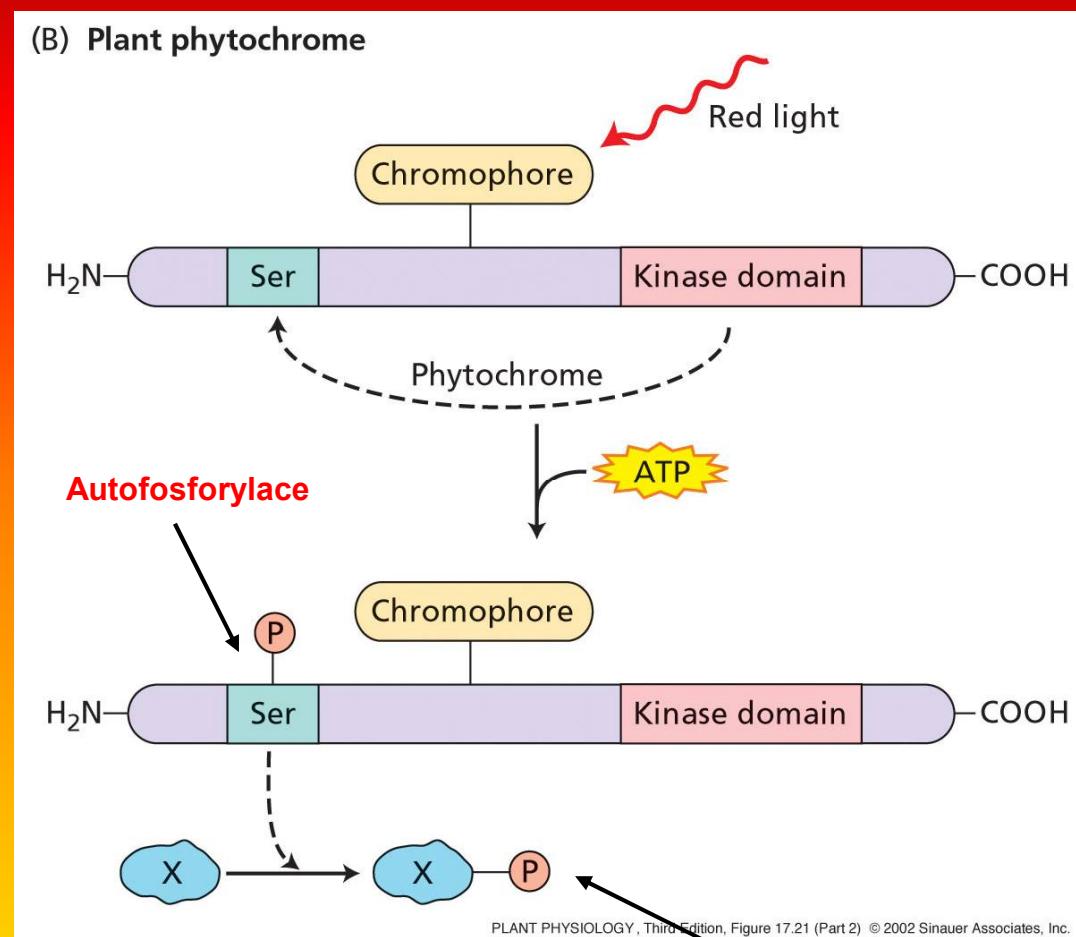
Protein kináza = ATP-závislý enzym, který připojuje fosfátovou skupinu k proteinu. Protein se stává fosforylovaným a tím aktivním.

Bakteriální fytochrom = histidin kináza, závislá na světle, funguje jako senzorový protein, fosforyluje regulátorový protein

PLANT PHYSIOLOGY, Third Edition, Figure 17.21 (Part 1) © 2002 Sinauer Associates, Inc.

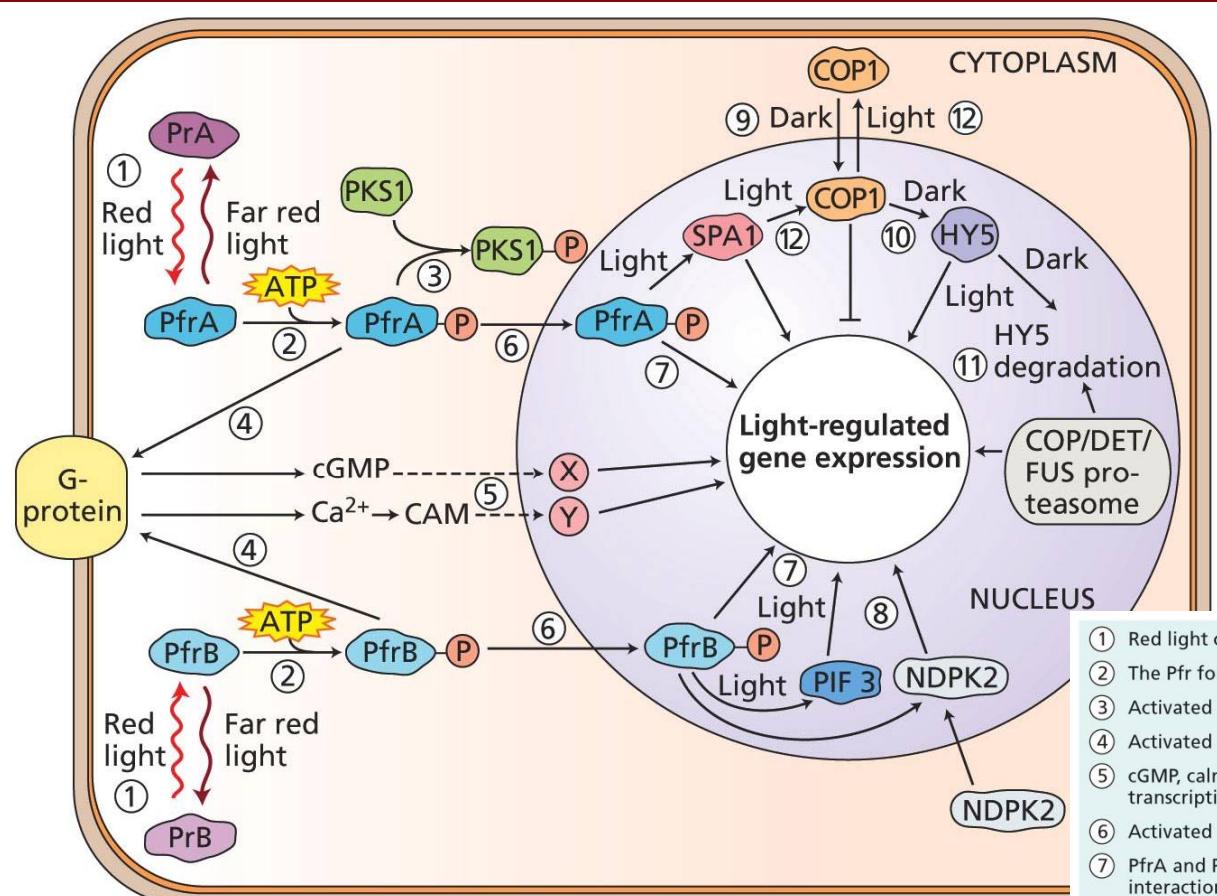
Rostlinný fytochrom = serin/threonin kináza, kromě jiných proteinů fosforyluje i sám sebe

PKS1 (phytochrome kinase substrate) – protein fosforylován fytochromem A v cytoplazmě

NDPK2 (nukleotid diphosphate kinase2) – protein fosforylován fytochromem B, kinázová aktivita se zvyšuje v případě Pfr; lokalizace není známa

Faktory zapojené v expresi genů regulované fytochromy

Wu S-H (2014) Annu Rev Plant Biol 65: 311-333

Mechanizmy regulace genové exprese: aktivace pozitivních TF, uvolnění chromatinu acetylací histonů, regulace siRNA, alternativní sestřih, fosforylace proteinů, formace transkripčních komplexů, selektivní degradace proteinů, změna funkce individuálních proteinů.

